

Vergeet het niet, de tijden worden al ernstiger, al donkerder wolken trekken zich aan den horizon saam.

Want wel bracht deze eeuw, die haast ten einde spoedt, ons ook veel schoons en veel lieflijks; gaven waarvoor ge uw God te danken hebt; maar de menschheid is er niet gelukkiger door geworden, omdat ze tegen die kostelijke gaven den nog veel kostelijker schat van haar stil geloof en haar hope op God heeft uitgeruild.

De eere Gods is uit tal van kringen uitgevoerd. Een *Isabod*, opdat de *Microok* voor den mensch te weelderiger zou kunnen branden. En het gevolg was toenemende ontevredenheid, koortsachtige woeling der hartstochten, onrust, bange onrust in heel het samenstel der maatschappij. De afgod Mammon wordt thans zeer ijverig aangebeden, maar de dienst van Mammon is zoo ontzettend hard en zoo in gruwelijken zin tiranniek.

En daar staat nu het „kleine kudde“ tegenover, getuigende en roepende als eens op Karmel dat toch de Heere alleen God en de Heere alleen groot is; maar haar geroep wordt met een schaterlach ontvangen, en door die spottend ontrant, niet ge dan nog uit dat „kleine kudde“, den één voor den ander na, met de verlicding der wereld aldien en in kunst en wetenschap en schoonheid en vormendsten de zoutende kracht aan het zout des Evangelies ontrooven; althans voor hun eigen hart.

En voelt zij dan ook voor uzelfen te midden van dit alles den drang, de innerlijke zielsbehoefte niet, om met een vonk van heiliger geestdrift innerlijk te ontvonen; en als een adder die u dreigt te vergiftigen, u al die windelen der wereld van den arm te schudden; en balsem voor uw wonden, en teerkost op den bangen weg af te smeeken en al te bidden van uw God.

Och, dat het Christenvolk toch hooren mocht naar de stemme zijns Gods; dat de liefde Christi het toch bezielen mocht met een innerlijke heilige vreeze; en dat bovenal onder de kinderen Gods de liefde die van boven is weer die hechte banden mocht vlechten, dat ze houw en trouw zwoeren aan hun Heere en aan elkander.

Nog is ons een nagel aan de heilige plaatse gelaten; nog is er een overblijfsel naar de verkiesing dat op onze erve gespaard werd. Soms neigt ge om uit te roepen en te jubelen: God heeft zijn volk bezocht. Maar juist die vernieuwing van verbeurde genade legt u zooveel te heiliger verplichting op.

God speelt niet met zijn gunsbetoon. Als Hij een land of volk nog met genade overkomt, dan is dat het uitstrooien van een kostelijk zaad, waarvan Hij wil dat er zijn eere uit rijzen zal.

En zoo zal ook de „kleine kudde“ van Gods heiligen in onze dagen in dit goede land onzer vaderen, er Gods eens rekschap van hebben te geven, hoe het en persoonlijk en in zijn gezin en in het leven van staat en maatschappij, van kerk en school, met dit pand zijner genade gewoerd heeft.

O, Laat dan toch ook den ernst van het opnieuw verouderen van uw kleed der jaren, u die roeping uws Gods op het hart binden.

Zij het u geen loome last, dat ook gij in de kringen van dat kleine kudde levende, u aan zooveel wereldsch genot te spenen, en zooveel smaad te dragen hebt; maar kenne uw ziel de heerlijke verrukking, die er in uitsluit dat u de genade gegund werd, in een levenskring met hooger levenstoon uw jaren te mogen doorleven, en klaag er niet over, maar dank er voor, als dat ook u offers kost en als ook gij soms waardig wordt geacht, iets voor den Naam des Heeren te lijden.

Halfheid was alle eeuwen door een oorkussen des Duivels. Wat uw Heiland, wat uw God wil, is een hart, dat Hem geheel, met al zijn liefde, met al zijn kracht en al zijn talent toebehoort, en desnoods elken dag gereed zou staan, om het leven voor Hem ten offer te brengen.

En daarom vare er met het nieuwe jaar dat strake komt, ook nieuwe levensmoed, nieuw levensvuur in uw inwendig leven. -Wat dat jaar u brengen zal, ligt in Gods raadsbesluit verborgen, en daarom wordt u geboden, dat ge niet bezorgd zult zijn voor den dag van morgen.

Maar wat u blijft aanbevelen, is, dat ge het Koninkrijk Gods en zijn gerechtigheid zult zoeken.

En wie dat wil en dat doet, die gaat de toekomst tegen met de heerlijke belofte: dat al die andere dingen u vanzelf in den schoot zullen worden geworpen ook in het jaar dat komt.

KUYPER.

„Opdat ik mijne geloften betale“.

Zoo zal ik uwen naam psalmzingen in eeuwigheid; opdat ik mijne geloften betale, dag bij dag. Psalm 61:9.

De Doop van onze kinderkens gaat verzeld van de afzegging eener gelofte.

Eer ge toch met uw kindeke tot den heiligen Doop wordt toegelaten, worden u in het midden der gemeente, voor Gods aangezicht, drie vragen van het hoogste gewicht gedaan.

Eerst wordt u gevraagd; want dat moet de kerk weten; als hoedanig ge het kindeke beschouwt, dat ge ten Doop komt brengen. Dan wordt u in de tweede plaats gevraagd, hoe ge zelf met uw geloof staat. En ten slotte wordt u de belofte afgeveerd, dat ge uw kindeke, bij het opgroeien, zult opleiden in de zuivere belijdenis.

Drie gewichtige stukken dus, waarin een

ongelooflijke rijkdom van gedachten ligt opgesloten; en toch waarin niets meer gevraagd wordt dan hetgeen bij den Doop strikt noodig is.

Immers alle drie deze vragen doelen eenvoudig op hetgeen ge doen zult met uw gedoopte kindeke.

Ge kondt toch een verkeerd blik op uw kindeke hebben; ge kondt zelf onzuiver in de belijdenis staan; en ge kondt ontbloot zijn van het plichtbesef, dat u dat kindeke gegeven is, op dat gij het op zoudt voeden in de vrees Gods.

Leedt ge nu aan gemis van plichtbesef, dan zoudt ge uw gedoopte kindeke, zoo men zegt, in het wild laten opgroeien; misschien zeer keurig en zorgzaam voor de wereld; maar in het wild voor het koninkrijk Gods. Stondt ge zelf onzuiver in de belijdenis, zoo zoudt ge uw kindeke op doolpaden voeren in stede van in het spoor der waarheid. En hadt ge op uw kindeke een verkeerd blik, zoo zoudt ge bij uw opvoeding mistasten, evenals een juwelier, die een diamant bewerken ging als ware het een smaragd.

Geen der drie vragen kan dus gemist. Ge moogt uw kindeke niet aanzien voor wat het niet is. Ge moet zelf zuiver in de belijdenis staan, om er uw kindeke in te kunnen opleiden. En ook ge moet weten en erkennen, dat gij voor God verantwoordelijk staat voor de opvoeding van uw kind in de zuivere religie.

Denk nu wel na over de eerste vraag.

Ge weet hoe die vraag luidde. Namelijk: „Of ge niet bekent, dat onze kinderkens met ons in zonde ontvangen en geboren en daarom allerlei ellendigheid, ja der verdorrenisse zelve onderworpen zijn, maar nochtans in Christus geheiligd zijn en daarom als lidmaten zijner gemeente behooren gedoopt te worden.“

Wie nu kan op die vraag ja zeggen, en wie niet?

Dat kunt ge natuurlijk niet, zoo ge nog in den valschen waan verkeert, dat uw kindeke, omdat het nog te jong is, om te kunnen zondigen, daarom een onschuldig wicht zou zijn, dat met de zonde nog niets te maken had, en eerst op later jaren uit eigen beweging zondigen zou.

Wie dit waant dwaalt en begrijpt zijn kindeke niet, en moet geheel scheef voor de opvoeding staan. Dat is de grondwaling van Pelagius, en ten deele ook van de Arminianen en Doopers; maar een dwaling waaraan juist daarom in de Gereformeerde kerk geen oogenblik voet mag gegeven.

Elk goed Gereformeerde belijdt van zich zelf en van zijn kindeke: „Zie, ik ben in zonde geboren en in ongerechtigheid heeft mij mijne moeder ontvangen.“ Hij gelooft op Jezus woord, dat wat uit vleesch geboren is niets dan vleesch is. Ook hierin spreekt het van zelf: „Wie zal een reine geven uit den onreine?“

Maar al stemt ge dit eerste gedeelte van de vraag van harte toe, daarom kunt ge heel de vraag nog niet met ja beantwoorden.

Want de Doopvraag laat het daar niet bij, maar komt ook op de Verbonds-genade, en vraagt u ook, of ge niet bekent, „dat onze kinderkens in Christus geheiligd zijn en daarom als lidmaten van zijn gemeente, behooren gedoopt te worden.“

Het staat dus niet zoo, alsof wel de zonde uw kindeke in den levenswortel verankeren kon, maar zonder dat uw Vader die in de hemelen is, ook op dat jonge wicht kon werken. Neen, ook God heeft toegang tot het hart van dat kindeke, dat Hij als een bodarsel weefde in het ingewand zijner moeder, en ge brengt dus uw kindeke ten Doop, niet als stond het buiten Christus, maar als in Christus geheiligd; en niet als staande buiten het lichaam van Christus, maar als zijnde van dat lichaam des Heeren een lid.

Ge weet dit wel niet met zekerheid; want een bijzondere openbaring geeft de Heere daar niet voor; maar gij hebt uw kindeke als zoodanig te rekenen, en daarom en op dien grond vraagt ge voor dat lid van Christus' gemeente den Christelijken Doop.

En zoo komt ge dan tot de tweede vraag; want, zeg zelf, wat zoudt gij aan uw kind opvoeden, en hoe zoudt gij uw kind tot bekeering vermaanen kunnen, zoo ge niet ondersveldt, dat er een verborgene genade Gods aan uw opvoeding voorafging.

Of zoudt ge ooit denken, dat zoo uw kindeke nog dood in de zonde en misdaden was, gij er met uw opvoeding iets aan zoudt kunnen toebrengen?

Dat kunt ge immers niet.

En zoo is dus de vaste onderstelling bij de opvoeding van elk gedoopt kindeke, dat er verborgen genade in schuilt, en dat uw opvoeding slechts strekt om dat verborgen genadezaad in den akker van uw kindeke te besproeien en het onkruid uit te wieden, opdat het dit verborgen genadezaad niet verstikke.

Daarom komt dan ook de tweede vraag op den man af tot u zelve, om te vernemen, of gij tot zulk een opvoeding bekwaam zijt; en dat zijt ge natuurlijk niet, zoo ge zelf de waarheid niet zuiver belijdt.

Wie zelf nog het onderscheid niet kent tusschen voedsel en vergif, hoe zal die zijn kindeke het voedsel ten eeuwigen leven bieden?

Ook die tweede vraag kan dus niet gemist worden.

Ze vraagt niet naar uw geschiktheid, om uw kindeke een fortuin na te laten, noch ook om het voor de wereld op te voeden, maar om het te leiden in het spoor der waarheid.

Iets wat ge natuurlijk dan alleen kunt, zoo ge zelf het spoor der waarheid kent.

Ge moet dus belijden te gelooven in Gods Woord; vast te staan in de artikelen des geloofs, die ons met heel de kerk van Christus op aarde gemeen zijn; en ook van harte te zijn toegedaan de verklaring van deze artikelen, gelijk ze door de Gereformeerde kerken gegeven is.

Loope daar dan dus niemand over heen. Uw Catechismus, uw Geloofsbelijdenis, en de Dordsche artikelen stellen u in staat, om uzelfen hiervan rekenschap te geven.

Lees en herlees die, en vraag aan uw siele, of ge daarop Amen zegt.

En dan komt, na deze voorbereiding, de derde vraag: Of ge belooft en op u neemt, om dit kindeke, als het tot zijn jaren zal gekomen zijn, in die voorreide leer te onderwijzen of te doen en te helpen onderwijzen?

Hierin schuilt de gelofte, wier vrucht moet zijn dat dit uw gedoopte kindeke eens met hartelijke belijdenis der waarheid toetredt tot het heilig Avondmaal.

Dit is de gelofte, die ge den Heere uwen God in de opvoeding van uw kindeke te betalen hebt.

Niet in eigen kracht, het behoef wel geen herinnering, evenmin als ge in eigen kracht uw kindeke naar het lichaam kunt voeden, maar in den dienst uws Heeren en op zijn genadewerk uit genade aanwerkende.

En stemt het nu droef, zoo ge indenkt, hoe duizenden bij duizenden deze gelofte hebben afgelegd, zonder ooit die belofte aan hun God te zijn nagekomen, zij dit u juist ten afschrikkelend voorbeeld, om hun zondigen weg niet te volgen.

Schrijft u die gelofte in de tafel uwer harten; grif ze in uw ziel; en prent ze diep in uw bewustzijn.

Van geslacht op geslacht moet de kennis Gods juist door dat werk der opvoeding worden voortgeplant, en het is dus gelofte bij den heiligen Doop, waardoor ook gij u verbonden hebt, om tot dat groote werk mee te werken.

En voor dat aanmerkelijk deel deze opvoeding in de school en op de catechistie geschiedt, zie daar wel toe, waar ge uw kindeke straks ter school zondt, en waar het ter catechistie gaat, want het zou u een schuld voor God worden zoo ge hierin roekeloos handelt.

Maar ook al hebt ge daarin met zorg gekozen, toch blijft dat alles nog slechts een hulpmiddel; en niets ontlaet u van de gelofte, om ook persoonlijk, ook zelf uw van God u geschonken kindeke in den *weg des levens* te helpen onderwijzen.

KUYPER.

Amsterdam, 26 Dec. 1890.

Om zelfs den schijn te vermijden, alsof we ons uitsluitend op Voetius beriepen, verwerken we Ds. Beuker een vorig maal naar Trigland en Pictet. Toch willen we aan hetgeen door deze beide mannen gezegd werd, nog het getuigenis van geen minder dan Calvijn toevoegen.

Calvijn heeft namelijk in 1537, in den vorm van een brief, een soort brochure over deze kwestie geschreven, die in de editie van Reuss te vinden is in het 3de deel, op blz. 279—311.

Mogen we nu Ds. Beuker vriendelijk verzoeken, dezen kostelijken brief eens in zijn geheel te willen lezen? De kwestie, die hij opwierp, is zoo uiterst gewichtig, dat ze deze kleine moeite hem zeer zeker waard zal zijn.

Deze brief is door Calvijn geschreven aan een pastoor, met wien hij bevriend was, en die onlangs tot bisschop was verheven. Nu verkeerde deze vriend van Calvijn blijkbaar in zekere spanning. Hij had wel sympathie voor de reformatie der kerk, maar wist niet, hoe dit met zijn positie overeen te brengen.

En nu komt Calvijn tot dezen anzelden-vriend, om hem te betoogen: 1º, dat hij, al heeft hij in een valsche kerk het ambt gekregen door een valsche hiërarchie, toch dit ambt als zoodanig van Christus heeft; 2º, dat hij, zoo hij den moed mist om in dit zijn ambt de reformatie der kerk ter hand te nemen, beter doet het neer te leggen, dan het in strijd met Gods Woord te blijven bedien; maar ook ten 3º, dat hij tot dit nederleggen van zijn ambt nooit met een goede conscientie zal kunnen komen, want dat naar luid van Gods Woord de stellige plicht op hem rust, om met ambtelijk gezag in deze vervalschte kerk de waarheid Gods weer tot eere te brengen.

Plaatsen we ons dus ook nu op het standpunt van Ds. Beuker, dat we de „Ned. Hervormde kerk“, die wij liever een „schijnkerk“ noemen, als „valsche kerk“ hebben te betitelen, dan volgt hieruit, dat volgens Calvijn een iegelijk, die in deze valsche kerk een zekere roeping heeft, hetzij als dienaar des Woords, als diaken, als ouderling of als geloovige, geroepen, en van Godswege gehouden is, het alzo door hem bekleede ambt te gebruiken, om de kerk, waarin hij zich bevindt tot reformatie te brengen.

Hieruit blijkt dus, dat het gevoelen in *Separatie en Dolantie* ten deze verdedigd geheel overeenkomt met wat Calvijn en zijn theologen geleerd hebben; en dat de meening van Ds. Beuker, die tot geheel tegenovergestelde conclusie leidt, metterdaad in strijd is met wat onze reformateurs en theologen in gelijk geval op grond van Gods Woord geleerd hebben.

En nu spreekt het wel vanzelf, dat hiermede aan Ds. Beuker de vrijheid niet ontnomen is, om tegen het gevoelen van Calvijn, Voetius, Trigland, Pictet o. a. in te gaan; maar dit komt dan ook uit, en dan weerlegge hij de gronden die Calvijn en de zijnen uit Gods Woord voor hun gevoelen gegeven hebben.

Iets waaraan we nog een historische herinnering toevoegen.

Ze is deze.

Toen Ds. De Cock, Ds. Van Velzen, Ds. Brummelkamp c. a. met de „valsche“ kerk braken, en optraden in de Christelijke Gereformeerde kerk, hebben ook deze mannen er nooit anders over geoordeeld, of ze behielden hun ambt, dat ze in „de valsche kerk“, na 1816, ontvangen hadden, en stonden onder de verplichting van Godswege, om dit hun ambt aan te wenden tot reformatie der kerk.

Geldt dit nu van het één ambt, dan geldt het natuurlijk van alle ambtelijke roeping.

Niet alleen voor de dienaren des Woords, maar evenzo voor de ouderlingen, diakenen en geloovigen.

Laat dus dit punt eerst eens door kalme, bezadigde, principieele redeneering tot een conclusie worden gebracht.

Zoo alleen komen we verder, en leeren we elkander over en weder verstaan.

De woorden zelve van Calvijn deelen we in een volgend nummer mede.

Thans ontbreekt daartoe de plaatsruimte.

In de *Hoop* wijst de heer Maguani op de gebiedende noodzakelijkheid, om de Zondagrust ook tot de apothekers uit te strekken.

Hij verwijst daarbij naar dit bericht uit Spanje in de *Pharmaceutische Post*:

„Het in den laatsten tijd in Duitschland door de Deutsche Vereinigung van Pharmaceuten opgevatte denkbeeld om de apotheken gedurende de namiddagen op Zon- en feestdagen te sluiten, is nu ook in Spanje opgekomen, en zal daar waarschijnlijk eerder verwetentlijkt worden dan in Duitschland. In Zwitserland is dit reeds op eenige plaatsen het geval, terwijl Engeland met zijn streng verbod van Zondagrust ook voor de apotheken geen uitzondering heeft gemaakt.“

En na deze mededeeling laat hij dit volgen:

Bij het lezen van bovenstaand epistel kon ik een gevoel van treurigheid niet onderdrukken, dat men in het Roomsche Spanje meer prijs stelt op den Zondag dan in het Christelijk Nederland. Hier toch is nog geen poging aangewend tot heilighen van den Sabbath in de apotheken; integendeel worden de werkzaamheden eer meer, dan minder. Dat hierin verandering moet komen, is meer dan noodzakelijk, en dit is ook het doel van mijn schrijven.

En aan wien is de schuld, dat er's Zondags veel gewerkt moet worden, en hoe is daarin verandering te brengen? Welnu, de schuld ligt voor het grootste gedeelte bij 't publiek, en wanneer een ieder er op bedacht was, dat het morgen Zondag was, dan ook, indien het bepaald noodig was, kon men er voor zorgen daags te voren de medicijnen in huis te hebben, want zeer velen zijn er, welke 1 of 2 dagen (soms langer) in het bezit zijn van recepten, en daarmede des Zondags komen ter goedmaking, om niet te spreken van de zoodaande loopende ziekten, welke altijd dezelfde geneesmiddelen gebruiken. Hoewel het sluiten der apotheken hier in Nederland wel een niet te verwezenlijken ideaal zal zijn, zoo zouden wij toch dankbaar zijn, indien wij's Zondags meer rust hadden, en dit zou ook gewis het geval zijn, zoo men er aan dacht, dat diegene die iemand noodzaakt te werken, evenzeer schuldig is aan overtreding van 's Heeren gebod, dan degene, welke vrijwillig werkt.

En nu, Mijnhe. de Redact., dat er voor ernstige patiënten medicijnen klaar gemaakt moeten worden, is volkomen waar, maar ik verhet mij tegen het onnoodig werken op den Sabbath. Dit nader te ontschrijven, zou te veel plaatsruimte innemen, maar ik vertrouw, dat ik begrepen zal worden.

De recepten, en de bestellingen, welke's Zondags gebracht worden, zij zullen klaar gemaakt worden, niemand zal weigeren, want aan ons is het niet te oordeelen of het werkelijk noodig is, maar een ieder moet handelen volgens zijn conscientie, daarbij niet vergetende, dat ook hiervan rekenschap zal moeten gegeven worden.

Dit goede woord steunen we gaarne; mits de mannen die zoo uitstekend voor het lichaam zorgen als het krank is, de hoogere apotheek voor hun eigen kranke ziel, en die van hun patiënten, maar niet vergeten.

Herhaaldelijk kwam den laatsten tijd de vraag te berde, wat toch de juiste verhouding was tusschen de particuliere liefdadigheid en de Staats-armenzorg.

Maar stellig niet minder belangrijk is een hiermee verwante vraag. Deze namelijk: In welke verhouding de particuliere liefdadigheid dient te staan tot de Diaconie? Thans is hier ter stede b.v. in den kring der Ned. Gereformeerden de verhouding ongeveer deze, dat de Diaconie een som van vijf en twintig duizend gulden collecteert, en dat door particuliere liefdadigheid stellig het dubbele in denzelfden kring wordt uitgegeven. Misschien meer.

Op de twintig duizend personen, die op dit oogenblik dezen kring uitmaken, tellen omstreeks 4000 huizingen, die door elkander per jaar f 6,25 aan de Diaconie toevertrouwen; wat, over de 32 weken gedeeld, op plus minus twaalf centen per week neerkomt.

En nu kan men er zeker van zijn, dat behalve deze twaalf centen, gemiddeld nog minstens vijf en twintig centen per week op andere wijze aan behoeften worden uitgeleend.

Onder die particuliere uitdeeling valt dan vooreerst wat men in de rondgaande bussen voor de armen van andere gesindten of kerken geeft. In de tweede plaats wat men te kosten legt aan verarmde familieleden of bekenden. In de derde plaats wat men zelf uitreikt aan particuliere armen. En eindelijk in de vierde plaats wat men aan andere particulieren bijdraagt voor allerlei kranen, verenigingen, samenkomsten, enz.

Er wordt in dien zin op zoo veleerlei wijze en zoo aanhoudend gegeven, dat onze raming van f 0,25 per week per gezin stellig nog beneden de werkelijkheid blijft. Natuurlijk nog geheel afgescheiden van wat men bijdraagt voor den kerkedienst, voor zending, voor Christelijke scholen, enz. Dit laatste bedraagt zeker schier nog eens zooveel, zoodat men hetgeen op allerlei wijze door zulk een kring geleverd wordt, veilig op twee tonnen gouds per jaar, of f 10 per hoofd schatten kan.

Al kon er dus nog meer gedaan, toch moet erkend, dat de ofervaarigheid reeds merkbaar aanwies, en dat hierin de vrucht der reformatieheerlijken openbaart. Iets waarby het vooral opmerking verdient, dat vroeger het geven alleen onder de rijken en goeden bekend was, maar dat thans ook de „kleine luyden“ dapper meedoen, en door hun massa de giften der rijken overtreffen.

Doch juist dit noopt te meer om de vraag onder de oogen te zien, of het particulier geven zich wel in een juiste proportie bevindt tegenover de Diaconie, indien men haar slechts een derde toevertrouwt van hetgeen op allerlei wijze voor de armen wordt afgezond.

In twee uitersten kan men hier vervallen. Men kan enerzijds beweren, dat de Diaconie geheel de beschikbare som moet ontvangen, en er alzo een particulier wel doen naast de diaconale verzorging bestaan mag. En anderzijds kan men oordeelen, dat de Diaconie eigenlijk slechts een nood-

instelling is, en slechts dan optreedt, als de particuliere liefdadigheid niet in staat is zelve te handelen. Dan wil de één afsturen op een ideaal, waarin de Diaconie alles doet, en de ander ons heenleiden naar een toestand, waarbij de Diaconie verdwijnt; terwijl zeker instinct u reeds terstond zegt, dat noch het één noch het andere juist kan zijn, en dat het slechts aankomt op het vinden van de juiste grens, die beide vormen van liefdadigheid van elkander scheidt.

Immers, de Heilige Schrift zelf verbiedt u de Diaconie als een abnormaal hulpmiddel voor gevallen van bijzonderen nood te beschouwen. Ware dit zoo, dan zou de Diaconie geen ambt, en wel geen duurzaam ambt, in de kerk van Christus zijn. Ja, het ideaal van een kerk zou dan eerst daar bereikt zijn, waar men met dankzegging aan God, het Diaconaat kon afschaffen.

Nog diakenen te hebben zou dan een schande voor, en een aanklacht tegen, de gemeente zijn, en het *sonder* diakenen te doen voor elke kerk een zaak der eere worden.

Ook wat onze Catechismus over de viering van den Sabbath zegt, verzet zich hietegen. Moet ik toch, vooral op den Rustdag tot de gemeente Gods komen, „om aan de armen Christelijke handreiking te doen“, dan ligt hierin opgesloten, dat de inansameling voor de armen een deel van den eeredienst is. Niet iets dat er zoo bijkomt, en ook niet iets, dat na afloop van de godsdiensttoelening moet komen, maar er behoort, er een deel van uitmaakt, en er niet in kan gemist worden.

Zonder inansameling voor de armen geen vergadering der geloovigen. Zoo komt er dus geld bijeen, dat op de tafel des Heeren wordt nedergelegd. Dus moeten er mannen zijn, die dit geld beheeren. En reeds hieruit blijkt derhalve, dat het Diaconaat duurzaamheid en vastheid in het wezen zelf der kerk bezit.

Zelfs komt hier nog meer bij. Door geven kan men veel kwad doen, zoo men op onverstandige wijze geeft. Derwege moeten er in de kerk van Christus mannen zijn, die van Christus' wege in het ambt gezet zijn, en wier studie het is, om het juiste geven te leeren. Een Diacon kan en moet ervaring hebben. Ze kan en moet op de hoogte zijn van de gezinnen der behoeftigen. Ze blijft aldoor, en kan daarom het gedrag dezer gezinnen nagaan, en de gevolgen van haar ondersteuning nasporen. Juist om het edelste niet te laten bederven, en de weldadigheid metterdaad tot een zegen te doen zijn, is alzo het duurzaam en vastblijvend Diaconaat onmisbaar.

Ook moet er in de weldadigheid rechtvaardige zin heerschen. Geef nu een ieder in zijn particulier, dan komt het telkens voor, dat enkelen naar verhouding veel te veel, en anderen veel te weinig krijgen. De brutalen hebben dan meer dan de halve wereld in, terwijl de schancler en stiller armen wegzinken in hun ellende.

Ook dit mag niet. En alzo is ook ter wille der rechtvaardigheid een vast en duurzaam Diaconaat noodig.

Aan de gemeenschap der goederen te Jerusalem, lag hoewel verkeerd aangelegd, een schoone gedachte ten grondslag. Men gevoelde zich allen saam als broeders en zusters van één gezin en wilde daarom alle dingen gemeen hebben. Dit temperde weelde en overdaad, en leidde er toe, dat de armen een „menschelijk“ leven erlangden. Slechts was de fout dat een iegelijk zijn goed verkocht en uitdeelde. Op die wijs toch hieuw men den vruchtbom om, en viel er spoedig niet meer te plukken. Maar het goede sprak hier toch in, dat men de *gezamenlijke* armen der kerk als één geheel nam, en over allen gelijke zorge liet gaan. En dit nu is alleen voor de Diaconie mogelijk.

Waar ten slotte nog dit blijkt, dat alleen een Diaconie in staat is, om ook wie anders niet geven zou, tot geven te bewegen, en dat alleen een Diaconie in staat is van den Pharizeeschen geveer een *Christelijk* geveer te maken.

Zonder Diaconie, dan zal een derde der lieden *goed*, een tweede *derde tamelijk*, maar ook een ander derde *zoo goed als niets* geven. En voor dit laatste derde is nu de Diaconie de aanklopper, die er toch hetgeen door de gewoonte ten langen leste inbrengt. Zoo zijn er menschen die enkel door het vragen der Diaconie van een cent op twee en een halven cent, straks op een stuiver en ten laatste op een dubbeltje gekomen zijn. Hooger komt men natuurlijk door de gewoonte niet. Om meer te geven moet er hooger aandrift bijkomen. En dan wordt het van een dubbeltje soms een gulden en een rijksdaalder. Een rijksdaalder die bij enkele gelegenheden tot een tientje of meer oploopt.

Maar ook tegen een Pharizeesch geven ligt in de Diaconie het beste verweermiddel. Naar onze menschelijke natuur geven we liefst zoo, dat ieder weet wat we geven, en geven we dan, omdat anderen het te weten komen, recht veel.

Maar zoo mag het niet. Zelfs de linkerhand mag niet weten wat de rechterhand doet.

Alle *goed* geven geschiedt in het verborgen, en heeft alleen deswege loon bij Hem, die in het verborgene ziet en eens in het openbaar zal vergelden.

En hietoe nu verhelpt ons de Diaconie. Zij vraagt in het verborgen. In een zak, een bus of buidel. En dit opent dan de zondige gelegenheden, om heel weinig te geven, omdat alleen God het ziet en niet de menschen; en maar al te velen zich veel meer storen aan wat de menschen oordeelen, dan om wat God oordeelt in hun conscientie.

Vandaar dat de buidel der Diaconie voor een iegelijk een middel van zelfontdekking kan zijn voor zijn stand in de genade.

Kan hi er nog dan niet God nog keerd, dat geen klein hem een g Wie aa op 's Heer naam doo uitdeelen.

Hij per en geen danken ni Zoo ont en keert z Wie dat Wie da Dien is om eigen eigen bedri Dan prij zin, maar l Ook daa gemist we *allos* de D bij alle w Heeren der Ze mag den steek gaan.

Mits zed zijn wij, en meer te we Maar, he in het laat geest. Toe Toen heeft Heere sma verlopen l En gehee *nog lang* m Hier moe Doch da een volgend

Dienst de zin Evangel Dit zegge vreemd schi op, dit den In awang wijze, alsof ware als E zeer natuuri Vooreerst der vorige den hoek zet ging ons elj tament aan; Nieuwe Tes gelie daarin en die in t moest worden

In kringe voorstelling uitdrukking „dienst des Men werd het Evangel niets anders; inhoud van kens weer te dan ook de verkindiging gelist“, altge Aan de l als Woord l of ontkeende zoodanig mo men toe, di Schrift was, dan hoofdza maar de H men prijs, er des Woord waarvan was, op den kans een zeker a weer als mot dicatie gekos

In onze l men dan no aanbidding v voorafgaan; volgen moest bijvoeging, b catie ongegeve de dwaling st bestond in ee eenige algem het ooit tot het *Woord* al

Doch er v meer eerbied verkeerdheid aan het voor Van hen beza in den geest het Evangelie drukkingen n predication ge zelve toe; e zelf in de m meente in, als heilige aposte wees van den

Dit punt e En dan st protest tegen kendheid, om met een „apo Dit mag ni De heilige bijzondere en uitsterven *niet* zet is. Wel apostolischen voorleef, en b dat er onlang gestaan, maar kerken zijn s verzet gekome

Doch ook r schen hun ro naar des Woe